

Posudek na bakalářskou práci Terezie Englové:

Dělba práce a polyethismus v koloniích sociálních rypošů

Bakalářská práce je prezentována na 26 stranách textu, který se opírá o 74 pramenů citovaných údajů a dvě strany obrazových příloh. Jak uvádí autorka na straně 1: „U rypošů byla dělba práce a specializace na určité činnosti mnohokrát studována, avšak různí autoři došli poměrně k odlišným výsledkům. Cílem předkládané studie bylo, proto porovnat studie z laboratorních i terénních podmínek zabývající se různými druhy rypošů, porovnat jejich přístup a především porovnat rozdílné výsledky týkající se množství aktivity jednotlivých členů kolonií v závislosti na hmotnosti, věku či dominanci a jejich rozdílnou interpretaci. Dále bude pozornost věnována sociální hierarchii, která může dělbu práce ovlivnit a pokusy o definování morfologických kast u rypošů.“

Autorka se školitelem si tedy neukrojili žádný malý krajíc a vzhledem k tomu, že je to zřejmě první odborná studie autorky, popasovala se s ní velmi dobře. Text je přehledně rozčleněn do kapitol a podkapitol a každá se věnuje určitému problému, takže čtenář je postupně vtahován do zajímavé problematiky krůček po krůčku. Autorka se nevěnovala jen morfologickým rozdílům, ale také fyziologickým a etologickým, které u savců mohou hrát mnohem podstatnější roli. Zdravá skepse k publikovaným výsledkům ji nakonec vede k návrhu vlastního experimentu, který by měl vše uvést na pravou míru. Takže se můžeme těšit na zajímavou magisterskou práci. K práci mám jednu koncepční poznámku o tom, že by bylo vhodné rozlišovat termín generace (viz např. str. 2 dole) a termín kohorta (stejně staří jedinci). A také jeden koncepční dotaz: Pokud se zjistí, že ve hře není většinou determinovaný polyethismus, bude behaviorální rozdíl mezi jedinci nutno hledat v každé kohortě. Je z tohoto hlediska něco známo o možných kořenech takových rozdílů - kdy a jak v prenatalním či postnatalním období by mohlo dojít k určitému nastavení trajektorie, která vede k behaviorálním specializacím?

Ke studii mám ještě následující drobné konkrétní poznámky a dotazy:

- 1) Str. 2 dole - zde je uvedena poněkud neobratná taxonomická formulace... „Například u japonských mšic řádu Sternorrhyncha“ – vhodnější formulace je: „u japonských mšic např. rodu“, neboť všechny mšice jsou řazeny do taxonu (řádu) Sternorrhyncha. Podobně je to s trásněnkami řádu Thysanoptera, lépe je tedy možno uvést ... „s trásněnkami (Thysanoptera)“.
- 2) Str. 21 nahoře – správná formulace by měla být: obojky by ne-měly být těžší než 5 % jejich tělesné hmotnosti.
- 3) Str. 26, obr. 6. – „Aktivita je minimální v ranních a maximální ve večerních hodinách, což by odpovídalo denní aktivitě, avšak aktivita se nezvyšuje ihned po rozsvícení, ale až o dvě hodiny déle.“ Je to skutečně denní aktivita, když maxima aktivity je dosahováno mezi 14. a 22. hodinou?

Závěr: zadané téma bylo velmi zdařile zpracováno do formy bakalářské práce, která přináší jak užitečný přehled dosud publikovaných poznatků z vybrané problematiky, tak vcelku velmi dobře navržený pokus pro odhalení některých nejasných momentů. Na základě výše uvedeného doporučuji tuto bakalářskou práci k obhajobě.

V Českých Budějovicích 11. 5. 2016

Doc. RNDr. F. Sedláček, CSc.

